

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยต้องขับเคลื่อนประเทศภายใต้วิกฤตการณ์หลายด้าน ทั้งวิกฤตเศรษฐกิจโลก วิกฤตเศรษฐกิจภายในประเทศ วิกฤตทางการเมืองและสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมของประเทศ ในการพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็งได้มีความสนใจในเรื่องสุขภาวะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความมั่นคงของประชาชน ประกอบด้วย สุขภาพกาย ทางใจ ทางสังคม และทางปัญญาหรือจิตวิญญาณ จึงได้มีความพยายามจากหลายหน่วยงานเพื่อให้เกิดสังคมเข้มแข็งที่ยั่งยืน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555-2559 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมและคุณภาพคน ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสถาบันครอบครัวและชุมชน มีวัตถุประสงค์ในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน¹

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนราชนครินทร์ได้รายงานคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยในปี พ.ศ. 2552 รายงานว่าเด็กและเยาวชนไทย มีแนวโน้มใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2547 และ 2550 ที่ผ่านมามีความมั่นคงของเด็กและเยาวชนคือความสามารถมีชีวิตรอดปลอดภัยในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีสัมพันธภาพที่ดี รับรู้ ตระหนัก และรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในครอบครัวซึ่งมีศักยภาพในการทำงานและมีรายได้ที่เพียงพอเหมาะสมกับสถานภาพ และได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม บทบาทหน้าที่ของครอบครัวมีผลต่อความมั่นคงของเด็กและเยาวชน²

กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ขาดความสมดุล ทำให้เด็กขาดการกลั่นกรองในการเลือกรับและนำไปปฏิบัติ หนึ่งในกรณีที่เป็นภาพสะท้อนอย่างชัดเจน มีผลต่อสุขภาวะของเด็กคือ³ ภาวะบีบคั้นท่ามกลางการเติบโตทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ

¹ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-2559, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554), หน้า 1-2, 15.

² แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2554), หน้า 1-11.

³ อภิญา ตันทวิวงศ์และคณะ, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *หากวิถีสุขภาวะ*, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดี.เค. ปรีณัฐเวิร์ด จำกัด, 2554), หน้า 131.

การสื่อสารที่เปิดกว้าง⁴ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มั่นคงและขาดสุขภาวะที่ดี หันไปหาอบายมุข สิ่งมอมเมาที่ให้ความสุขเพียงชั่วคราว และประพุดิตนเรียกร้องความสนใจจากสังคมอย่างไม่เหมาะสม ปัญหาที่สำคัญคือพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และขาดทักษะการดูแลบุตร การคาดหวังทางการศึกษาของลูกในระดับสูงจนเกินไป ทำให้เด็กเกิดความกดดัน และไม่มีความสุขกับการเรียน ซึ่งอาจทำให้เด็กเติบโตมาอย่างไม่มีคุณภาพ มีปัญหาว่าเด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในลักษณะใดภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ชีวิตต้องก้าวไปตามกระแสโลก ในขณะที่เดียวกันภายใต้วิถีชีวิตนั้นก็ต้องไม่ลดทอน ความสมบูรณ์มั่นคงเกี่ยวกับโลกและธรรมชาติ⁵

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)⁶ กล่าวว่า ความสำเร็จในการพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้คนไทยเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นจนเห็นความสำคัญของศาสนาน้อยลง คนไทยน่าจะดำเนินนโยบายในการสอนให้เยาวชนคิดแบบไทย การคิดแบบไทยหมายถึงการรับวัฒนธรรมไทยมาเป็นวิถีชีวิต พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)⁷ กล่าวว่า มนุษย์นั้นถ้าไม่ฝึกก็จะไม่ประเสริฐ แต่ถ้าฝึกแล้วจะมีความสามารถสูงสุด เพราะมนุษย์มีความสามารถในการฝึกตัวเองได้จนถึงที่สุด มีความสามารถที่จะฝึกตนได้จนถึงขั้นเป็นพุทธะ การฝึกที่เรียกว่าศึกษา และวัดผลด้วยภาวนา 4 ด้าน 1) กายภาวนา การพัฒนากาย คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) สีสภาวนา การพัฒนาศีล คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ในสังคม 3) จิตตภาวนา การพัฒนาจิต คือ การทำจิตใจให้เจริญองงามขึ้นในความดี ความเข้มแข็งมั่นคงสงบสุข และเป็นอิสระ 4) ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความคิดเหตุผล และการหยั่งรู้ความจริงจนเข้าถึงอิสรภาพ มีชีวิตดีงามปลอดทุกข์ปราศปัญหา ปัจจัยที่ชี้ถึงความสุขประกอบด้วยมิติของครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงทางสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา⁸

เพื่อการก้าวทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมไทยจะต้องมีหลักวิธีการคิดที่ตรงต่อความต้องการของสังคม ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และก้าวทันประเด็นจริยธรรมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย กลุ่มรักลูกให้ถูกรักรวม เป็นทางเลือกหนึ่งของยุคเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมที่ขาดคุณภาพ เด็กขาดความสุข ขาดสุขภาวะอนามัย ขาดความดูแล พ่อแม่ต้องไป

⁴ อภิญญา ตันทวีวงศ์และคณะ, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **ชุมชนพลวัต**, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดี.เค. ปริ้นติ้งเวิลด์ จำกัด, 2554), หน้า 17.

⁵ เบญจา รุ่งเรืองศิลป์, **กระบวนการค้นพบใหม่กับการเรียนรู้ของชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2548), หน้า 45.

⁶ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **มองสังคมไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2536), หน้า 10-11.

⁷ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร**, พิมพ์ครั้งที่ 10, (จังหวัดสมุทรปราการ: สำนักพิมพ์พลีธัมม์, 2552), หน้า 40-44.

⁸ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และ เขมณัฏฐ อินทรสุวรรณ, **ตัวชี้วัดความสุข : กลยุทธ์การสร้างและการใช้เพื่อชุมชนเป็นสุข**, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2553), หน้า 47, 62.

ทำงาน เกรงว่าจะถูกสภาพแวดล้อมดึงไปให้ติดยาเสพติด เสียการเรียน เล่นอินเทอร์เน็ตทั้งวัน เด็กเติบโตโดยขาดคุณภาพ ผู้ปกครองที่ตระหนักถึงสาเหตุดังกล่าวจึงได้ รวมตัวส่งลูกมาอบรม ศีลธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ด้วยการเสริมสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ให้แก่เด็ก จึงส่งเสริม สนับสนุนการทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก โดยที่ ชุมชน สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ควรเป็นพี่เลี้ยงแนะนำให้ผู้ปกครองนำความรู้ไปอบรมสั่งสอนบุตร ได้รับการอบรม และเรียนรู้วิธีการสอนบุตรอย่างถูกต้อง⁹ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของคนในสังคม ให้สร้างสันติสุข สร้างครอบครัว มีสมาชิกที่มีความสุข อบอุ่น เข้มแข็ง ให้มีลูกที่เติบโตเป็นคนเก่ง ดี รู้เท่าทันเข้าใจชีวิต เข้าใจสังคม มีคุณธรรม มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต เกิดปราชญ์สังคม เด็กเติบโตขึ้นด้วยความสุข มีสุขภาวะที่รอบด้าน เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความสามารถที่จะขับเคลื่อน มีแรงบันดาลใจในการนำพาครอบครัวของตน สังคม ประเทศชาติไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา การพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลัก ภาวนา 4 กรณศึกษา กลุ่มรักลูกให้ลูกธรรม มีการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาเด็ก ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เด็กได้นำความรู้ ที่ไปพัฒนาตนเองและครอบครัวของเขา ให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สามารถนำธรรมะที่ได้เรียนรู้ไป แก้ปัญหาชีวิตได้อย่างเหมาะสม ตามแนวคิด การพัฒนาชีวิตด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนา พร้อม ๆ กัน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย “ 1) ด้านกาย ตรงกับ กายภาวนา 2) ด้านศีล ตรงกับ สีลภาวนา 3) ด้านจิต ตรงกับ จิตตภาวนา 4) ด้านปัญญา ตรงกับปัญญาภาวนา”¹⁰ ด้วยการบูรณาการ “พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ปรับองค์ความรู้ให้เชื่อมโยงเข้าหากัน”¹¹ จากความร่วมมือกัน จากการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมมือ ร่วมพลัง วัด ชุมชน บ้าน สถาบันการศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้สามารถ วิจัยการพัฒนา เพื่อสร้างโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างมีคุณธรรม เต็มเต็มและพัฒนาศักยภาพ ชุมชน สังคม เป็นสุข

⁹ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, คลื่นลูกที่ 5 ปราชญ์สังคม: สังคมไทยที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเชสมิเดีย จำกัด, 2550), หน้า 49, 189.

¹⁰ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), รุ่งอรุณของการศึกษา เบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, 2546), หน้า 143-146.

¹¹ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), วิธีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ หจก.ไทยรายวันการพิมพ์, 2552), หน้า 50.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4
- 1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4 ตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4

1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ

- 1.3.1 เด็กที่ผ่านการอบรมจากกลุ่มรักลูกให้ลูกธรรมมีระดับการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะตามหลักภาวะ 4 เป็นอย่างไร
- 1.3.2 ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4 มีความแตกต่างกันอย่างไร
- 1.3.3 แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4 ควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยแบ่งเป็น 5 ส่วนดังนี้คือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษานี้มุ่งศึกษาเอกสารและนิยามตัวแปรจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมตามทฤษฎีของ อีริกสัน (Erikson) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเซวาร์ปัญญา แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา หลักภาวะ 4 ด้าน ด้านที่ 1 คือ กายภาวะ (physical development) ด้านที่ 2 คือ สีลภาวะ (moral development) ด้านที่ 3 คือ จิตตภาวะ (cultivation of the heart; emotional development) ด้านที่ 4 คือ ปัญญาภาวะ (cultivation of wisdom; Intellectual development)¹² โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจาก ตำราวิชาการ หนังสือ พระไตรปิฎก ตลอดจนค้นคว้าอรรถกถาและศึกษางานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง

2. ขอบเขตของประชากร เนื่องจากการศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวะ 4 ดังนั้นขอบเขตที่ใช้ในการวิจัยด้านประชากรจึงกำหนดกลุ่มเด็กที่มีพื้นฐานทางจริยธรรม และมีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ดี มีสุข คือ เด็กจากกลุ่มรักลูกให้

¹² พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, พ.ศ. 2542), หน้า 70.

ถูกระบุประกอบด้วยเด็กผู้เข้ารับการอบรม อายุ 4-18 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2557 จำนวน 340 คน และผู้ปกครองของเด็กจำนวน 250 คน

3. ขอบเขตด้านสถานที่ สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทรน้อย อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นสถานที่ใช้ดำเนินการอบรม ประกอบกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

4. ด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 รวมเป็นระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี 6 เดือน

ตารางที่ 1.1 ระยะเวลาดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลา 2556-2557								
	ก.ค. ส.ค.	ก.ย. ต.ค.	พ.ย. ธ.ค.	ม.ค. ก.พ.	มี.ค. เม.ษ.	พ.ค. มิ.ย.	ก.ค. ส.ค.	ก.ย. ต.ค.	พ.ย. ธ.ค.
ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย กำหนดตัวแปรเพื่อสร้างเครื่องมือ	→								
สร้างเครื่องมือ ทดลองใช้ ปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ		→							
เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม			→						
วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูล					→			→	
จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์								→	→

5. ขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของเด็ก ประกอบด้วย (เพศ อายุ ระดับการศึกษา) ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ประกอบด้วย (การพักอาศัย การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ความอบอุ่นของครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา) และการเข้ารับการอบรมจากกลุ่มรักลูกให้ถูกระบุ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของตามหลักภาวนา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาวนา ด้านสติภาวนา ด้านจิตตภาวนาและด้านปัญญาภาวนา

1.5 สมมติฐานการวิจัย

- 1) เด็กที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความมั่นคงทางสุขภาวะตามหลักภavana 4 ต่างกัน
- 2) เด็กที่มีสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของครอบครัวแตกต่างกันมีความมั่นคงทางสุขภาวะตามหลักภavana 4 ต่างกัน
- 3) เด็กที่เข้ารับการอบรมจากกลุ่มรักลูกให้ถูกรธรรมแตกต่างกันมีความมั่นคงทางสุขภาวะตามหลักภavana 4 ต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ความหมายหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกันในที่นี้จึงกำหนดความหมายของคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องตามลำดับความสำคัญและใช้ในการนิยามตัวแปรดังต่อไปนี้

เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 4-18 ปี

ความมั่นคง หมายถึง การมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีสัมพันธภาพที่ดี ได้รับการศึกษา การอบรม ดูแล เกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต

สุขภาวะ หมายถึง ภาวะมีมิติต่างๆ ของชีวิต ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ มีความเป็นปกติสุข สมบูรณ์แข็งแรง สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มสมรรถภาพ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

หลักภavana 4 หมายถึง การพัฒนาชีวิตให้เป็นไปตามหลักของพระพุทธศาสนาทั้ง 4 ด้าน คือ (1) กายภavana คือ การพัฒนากาย การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (2) สีสภavana คือ การพัฒนาศีล การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ในสังคม (3) จิตตภavana หมายถึง คือ การทำจิตใจให้เจริญองงามขึ้นในความดี ความเข้มแข็งมั่นคงสงบสุข และเป็นอิสระ (4) ปัญญาภavana คือ การพัฒนาปัญญา การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความคิดเหตุผล และการหยั่งรู้ความจริง จนเข้าถึงอิสระภาพ มีชีวิตดั่งามปลอดภัยปราศปัญหา

ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภavana 4 หมายถึง พฤติกรรมซึ่งมุ่งไปสู่ความอยู่ดี มีสุข มีคุณภาพชีวิตตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน โดยพิจารณาถึงปัจจัยการดำเนินชีวิตตามหลักการทางพระพุทธศาสนา 4 ด้าน คือ

ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กด้านกายภavana หมายถึง พฤติกรรมที่นำไปสู่การเลือกใช้อินทรีย์ทั้ง 5 อย่างถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ รับประทานอาหาร รักษาสุขภาพอนามัย พักอาศัยอยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัย พักผ่อนเพียงพอ ใช้เทคโนโลยี เป็นไปเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กด้านสีสภavana หมายถึง พฤติกรรมที่นำไปสู่การเคารพตนเอง คนในครอบครัว เคารพกฎเกณฑ์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข อ่อนน้อมถ่อมตน

เลือกคบเพื่อนแนะนำในสิ่งที่ดีต่อกัน ใช้จ่ายที่พอเพราะเป็นไปด้วยความปรารถนาดี ให้ความช่วยเหลือเมตตา กรุณา ต่อผู้ที่อ่อนแอกว่า ซื่อสัตย์ สุจริต ละอายใจเกรงกลัวต่อการทำชั่ว

ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กด้านจิตตภาวนา หมายถึง พฤติกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจของตนเองให้สงบ สะอาด ผ่องใส เข้าใจตนเองและเข้าใจความเป็นไปของสังคม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น กตัญญูรู้คุณ อดทนต่อสิ่งที่ทำให้ไม่พอใจได้ เป็นสุข เมื่อได้ทำบุญ ใสบาตร ไปวัด ช่วยงานจิตอาสา เชื่อผลแห่งความดี

ความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กด้านปัญญาภาวนา หมายถึง พฤติกรรมที่นำไปสู่การใช้ปัญญาพิจารณาแก้ปัญหาที่เข้ามากระทบต่อชีวิตได้ สามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง คำนึงถึง บาปบุญคุณโทษก่อนตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป ใช้เวลาว่างในการศึกษาเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ มีความสุข พึงพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่

การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หมายถึง การเข้าร่วมปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา เช่น การสวดมนต์ ไหว้พระ ทำบุญ ตักบาตร เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้าวัดฟังธรรม การร่วมกิจกรรม พิธีการ ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ศึกษาเรียนรู้ฝึกวิธีการที่สามารถทำได้ ทราบเกี่ยวกับหลักธรรม

ความอบอุ่นของครอบครัว หมายถึง ครอบครัวที่มีอยู่ดี มีสุข เกิดจากการที่สมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตร่วมกัน ทำหน้าที่ต่อกันได้อย่างเหมาะสม รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดี สามารถพึ่งพากันได้อย่างต่อเนื่อง ปรับตัวเข้าหากันได้อย่างสร้างสรรค์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเป็นส่วนหนึ่งที่เกื้อกูลสังคมอย่างมีคุณลักษณะ

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูอบรมเด็กในรูปแบบของ (1) รูปแบบสบายมาก หมายถึง ไม่ควบคุมแต่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก (2) รูปแบบสบายปานกลาง หมายถึง ควบคุมและตอบสนองความรู้สึกเด็ก (3) รูปแบบเข้มงวดมาก หมายถึง ควบคุมแต่ไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก

กลุ่มรักลูกให้ลูกธรรม หมายถึง กลุ่มที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครองนำไปใช้เสริมสร้างชีวิต ด้านกาย ศีล จิต ปัญญา ใช้วิธีการประยุกต์หลักธรรมเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยมีผู้เชี่ยวชาญวิชาการทางศาสนาถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบกิจกรรมพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัว

การผ่านการอบรมจากกลุ่มรักลูกให้ลูกธรรม 1 ครั้ง หมายถึง บุคคลที่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนาด้านตนเองตามแนวทางของกลุ่มรักลูกให้ลูกธรรม จำนวน 3 วัน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 ได้ทราบถึงหลักการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภานา 4
- 1.7.2 ได้ทราบถึงสาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภานา 4
- 1.7.3 ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภานา 4

1.7.4 ได้รูปแบบเบื้องต้นในการส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาวะของเด็กตามหลักภาวนา 4

1.7.5 ได้แนวทางเบื้องต้นต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคติ และสร้างจิตสำนึกใหม่ของเด็กและผู้ปกครองต่อการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.7.6 ได้ทิศทางการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรม และบริหารจัดการ กิจกรรมต่างๆ ที่มีคุณค่าและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7.7 ได้ทราบถึงรูปแบบการฝึกอบรมเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการพัฒนาจริยธรรมเด็กและครอบครัว ในสังคมไทย อันเกิดจากการใช้หลักวิชาการสมัยใหม่และหลักธรรมพระพุทธศาสนา นำมาประยุกต์กับศาสตร์สหวิทยาการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้การวิจัยให้เกิดประโยชน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ